

УДК 635.92

Коляденко Світлана,

Сиплива Наталія, канд. біол. наук,

Гненна Марія

Український інститут експертизи сортів рослин

м. Київ, Україна

АНАЛІЗ СОРТОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЕВНИХ ВИДІВ РОСЛИН В УКРАЇНІ

Деревні рослини є одними із найцінніших природних ресурсів, які відіграють значну роль у забезпеченні країн фітосировиною: лікарською, кормовою, харчовою, медоносною, дубильною, технічною, вітамінною, декоративною тощо.

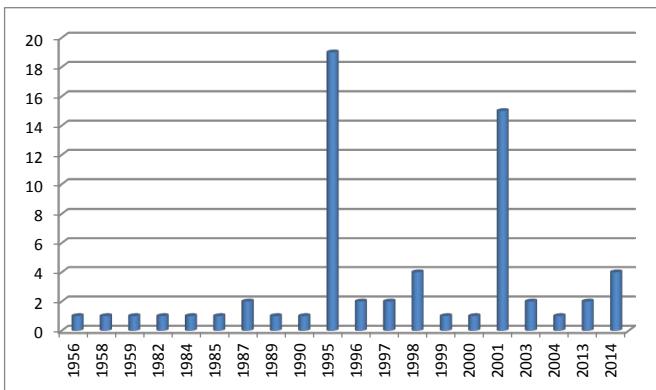
Близько 150 видів рослин України долучені до групи вітамінних. Більше 200 видів рослин можна використовувати як харчові. Значна кількість видів рослин (близько 800) застосовується в медицині, біля 400 видів мають значні запаси ефіроолійних та 100 видів – дубильних речовин. Багата флора країни й медоносними видами рослин. Значна кількість дерев та чагарників широко використовується як сировина для виробництва палива. Досить багато видів рослин є декоративними і придатними для озеленення та садово-паркового будівництва [1]. Широкий спектр декоративних якостей деревних видів рослин дає можливість їх вмілого поєднання в озелененні міських зон та підсилення ефекту зелених насаджень. При створенні художніх композицій широко використовуються декоративні якості і біологічні особливості дерев та чагарників, аналіз середовища, в якому вони будуть зростати, та основних художніх мотивів і навичок. Декоративні насадження повинні закладатися лише елітним та сортовим оздоровленим садивним матеріалом районованих і перспективних сортів, занесених до Державного реєстру прав власників сортів рослин і Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні (далі – Реєстр).

Хронологічний аналіз Реєстру показав, що державна реєстрація сортів деревних видів рослин, розпочинається з 1956 року. Це сорт: *Abies alba* Солотвінський, оригінатор – УНДІЛГА.

З 1958 по 1990 рр. було внесено до Реєстру дев'ять сортів (14,2% від загальної кількості зареєстрованих сортів за досліджуваний період) деревних видів рослин, а саме: *Pinus sylvestris* – Яворівська місцева, *Abies alba* – Львівський, *Pinus nigra* – Кіровоградська, *Populus alba* – Львівська 7, оригінатор – УНДІЛГА. *Abies alba* – Пушкінська, оригінатор – Центральна н.-д. ст. насінн. і с/і лісн., *Abies balsamea* – Сона, оригінатор – Республік. сел.-насін. станція овочевих і баштанних культур, *Quercus robur* – Волчанський, Прилуцький.

Як показано на рис. 1 найбільшу кількість (19; 30,2%) сортів до Реєстру було занесено в 1995 році. Це такі сорти деревних видів рослин як: *Pinus sylvestris* – Українська лівобережно-лісостепова, Українська південнопільська,

Українська східнополіська, Черкаська пристепова, Бобруйський, Ізюмський пристеповий, Могильовський, Воронежський тощо. *Quercus robur* – Дуб Висоцького, Дуб Комарова, Дуб Мічуріна, Дуб Тімірязєва, Подільський та інші. *Pseudotsuga menziesii* – Турья – Реметська. Оригіратором яких виступав УНДІЛГА. В 2001 році було зареєстровано – 15 (23,8%) сортів деревних видів рослин. Серед них голонасінних: *Cedrus atlantica* – Мукачівський, *Larix decidua* – Мукачівська. Оригіратором виступала Карпатська лісова науково-дослідна станція. *Pinus sylvestris* – Багродичанська, Добрянська (УНДІЛГА). До покритонасінних віднесено такі як: *Quercus robur* – Білоуса, Крижопільський (оригіратор Уманський державний аграрний університет), Боржавський, Степовий Велетень (оригіратор УНДІЛГА); *Fagus sylvatica* – Подільський, *Fraxinus angustifolia* – Закарпатський та інші.

Рис. 1. Кількість сортів деревних видів рослин, занесених до Реєстру

Отже, як показав аналіз за період з 1956–2006 рр. до Реєстру було занесено 58 (92,06%) сортів деревних видів рослин. У 2013 та 2014 роках занесено один (1,6%) та чотири (6,3%) відповідно сортів деревних видів таких як: *Salix triandra*, *Salix viminalis*.

Список використаної літератури

1. Определитель высших растений Украины / под ред. Д. Н. Доброчаева, М. И. Котов, Ю. Н. Прокудин. – К. : Фитосоциоцентр, 1999. – 545 с.
2. Державний реєстр сортів, придатних для поширення в Україні на 2015 р. (реєстр є чинним станом на 14.01.2015) [Електронний ресурс] / Держ. ветерин. та фітосаніт. служба України. – К., 2015. – Режим доступу : <http://vet.gov.ua/sites/default/files/ReestrEU-2015-01-14a.pdf>